

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 3. szám.

Budapest, január 19.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesző és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

Bűnügyi laboratoriumok.

A Hans Gross-fél Archivból magyarra átdolgozta „“.*

A bűnügyi irodalomban évekkal ezelőtt már több ízben felvetett nyomozási célokat szolgáló laboratoriumokra vonatkozó kérdés azáltal vált ismét idősezerűvé, hogy az erre irányuló javaslatok külföldön már megvalósultak.

Az első bűnügyi laboratorium Lyonban (Franciaország) létesült. Nem lesz talán érdektelen, ha ezen a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt laboratorium részletes programját ismertetjük.

Bevezetés.

A legutóbb elmúlt 10 év legfigyelemreméltóbb eredménye az, hogy a bírósági és rendőrségi bűnügyi vizsgálatokban tudományos eljárások honosítottak meg. Ennek következtében az eljárásoknak (metódusoknak) egy összessége alakult ki, mely „Rendőrtudomány” kifejezéssel lett megjelölve. E kifejezés kissé határozatlan és nagyigényű, miután e téren nem léteznek megdönthetetlen törvények vagy általános érvényű alapelvek, hanem csupán gyakorlati fogások, melyek a tudománytól átvéve, bűnügyi nyomozásoknál alkalmazatnak és melyek összességére a legjobban a „bűnügyi technika” kifejezés illenék. Csak igen kevés nagyvárosban rendezettek be laboratoriumok. Ezek Lausanneban és Lüttichben az egyetemen, Párisban és Lyonban a rendőrség nyilvántartási osztályában, Rómában és Madridban a rendőrségi iskolákban nyertek gyakorlati alkalmazást és a legjobban alkalmazhatjuk rájuk a „bűnügyi laboratorium” megjelölést.

Melyek most már azon teendők, melyek egy ily bűnügyi laboratoriumtól bűnügyi nyomozások alkalmával elvárhatók?

Tisztán a törvényszéki orvostanhoz tartozó vizsgálatok, mint pl. bonczolások, sebek és mérgek megvizsgálása és hasonló, természetesen nem tartoznak egy bűnügyi laboratorium feladatai közé. Kizárandók továbbá a tisztán vegyszeti anyagvizsgálatok és élelmi-szervizsgálatok is. Mindazonáltal elég tág tér marad még a bűnügyi technika számára, melylyel az alábbiakban részletesen foglalkozunk.

1. Ujjlenyomatok megvizsgálása.

A bűnügyi technika főfeladata az ujjlenyomatok felkutatása, azoknak — bűnügyi nyomozások — megvizsgálása. Ismeretes, hogy az ujjlenyomatrendszer biztosítása régi teoria, de új gyakorlat alapján nagy szerep betöltésére van hivatva. Azon fényes eredményeket, melyek alapján a legtöbb kultúrállamban az ujjlenyomatrendszer meg lett honosítva, az ujjlenyomatok megvizsgálását a közbiztonsági testületek rendes teendői közé kell hogy soroljuk.

A bíróságok az ujjlenyomatrendszer útján felhozott bizonyítékokkal szemben eleinte bizalmatlanul viselkedtek; most már azonban ők is elismerik az ezen eljárás alapján nyert bizonyítékok elsőrendű fontosságát és perdöntő erejét.

Érdekes, hogy Franciaországban 1910-ben történt meg először, hogy az esküdtbíróság marasztaló ítéletet hozott annak daczára, hogy a szobanforgó bűnygyben mint egyetlen bizonyíték a betörésnél hátrahagyott ujjlenyomat szerepelt.

Azóta számtalanok azon bűnesetek, melyekben a terhelt csupán az ujjlenyomatrendszer által szerzett bizonyítékok alapján ítéltetett el.

Ilyen körülmények között természetes, hogy az ujjlenyomatok felkutatása, illetőleg az azok utáú való nyomozás ma már *egy bűnygyben sem maradhat el*, legyen az egy főbenjáró ügy, egy betöréses lopás, vagy egyéb, esetleg kevésbé jelentős eset is.

Alapos kutatást feltéve, ritka bűnesetben nem akadunk ujjlenyomatokra. Óvatosságból még az összes lakók és az összesereglett szomszédok ujjairól is készíthetünk lenyomatokat, ha annak lehetősége forog fenn, hogy azok a helyszínen levő fontos tárgyakat megérintették.

Az ujjlenyomatok felkutatása legezészerűbben egy gyertyának, vagy meg helyesebben egy villanyos zseblámpának *oldalfénye* mellett történik.

Poharakat, palackokat, fémből vagy üvegből készült tárgyakat, eltörött ablaktáblák eserepeit, fényezett (politurózott) fát, porcellánt, eserepet és ezekhez hasonló tárgyakat gondosan kell megvizsgálni, mert ezeken és ilyeneken maradnak meg az ujjlenyomatok a legkönnyebben. Papirhoz igen óvatosan uyljunk, mert az ujjlenyomatok azon sokszor láthatatlanok, bizonyos eljárás mellett azonban könnyen előhívhatók. El nem szállit-

BUTOR

köszönésért a részletfizetésére legjutányosabb áron
ERBENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI. TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

ható tárgyakon levő lenyomatokat a helyszínén kívánatos fényképezni.

A laboratórium azon kérdésre, hogy milyen eljárás mellett és milyen eszközökkel hívja elő, színezza és biztosítsa a lenyomatokat, a különféle esetek szerint különféle módon fog megfelelni.

Az így kezelt lenyomat azonossága a keresett vagy gyanúsított egyén nyilnyomatával azután erős fényképnagyításokon, jellegzetes pontok és vonalak összehasonlítása által biztosan eszközölhető.

Olyan helyiségekről, melyekben nincsen bűnügyi laboratórium, a megvizsgálandó nyomokat a legközelebbi laboratóriumba kell küldeni. E célból az elküldendő tárgyakat a megóvándó részek gondos biztosítása után, alkalmas tartályokba helyezzük, ha pedig ilyenekkel nem rendelkezünk, akkor azokat a laboratórium felkérésére rendelkezésünkre bocsátja.

Az ujjlenyomatrendszerrel gyakran azt a kritikát hallhatjuk, hogy most már nem is érdemes vele foglalkozni, mert a büntetettek már keztücs kézzel dolgoznak. Az összes országokban gyűjtött statisztikai adatok mutatják a legjobban, hogy ezen állítás mennyire tartóhatatlan.

Lyonban hetenkint 5—6-szor történnek oly esetek, melyekben a laboratórium segítségét igénybe veszik, de 16 hónap alatt csak hat oly betöréses lopás fordult elő, melyben a tettes tényleg keztücs kézzel dolgozott. Az első esetben a még aznap elfogott tolvaj, ha nem is lett volna beismerésben, a helyszínén visszahagyott lábnyomok alapján is kideríthető lett volna. Egy másik esetben pedig a tettes kiléte a helyszínén hátrahagyott irat alapján, az iratok összehasonlítása után lett volna megállapítható. Különben nem is könnyű a keztücs kezét egy betörésnél sérülésektől megóvni és végül megállapítást nyert az is, hogy a keztücs mintája is sok tárgyon visszamarad és elég könnyen felismerhető.

Mindent egybevetve az ujjlenyomatok utáni nyomozás és a nyomoknak felhasználása képezi a bűnügyi technika leglényegesebb részét. Ezzel megdönthetetlenül beigazolhatjuk, hogy egy gyanúsított egyén bemozdásai helyesek-e vagy nem és sokszor minden idegen segítség nélkül kinyomozhatjuk a büntettest azáltal, hogy a helyszínén talált ujjlenyomatát egyszerűen megküldjük az országos bűnügyi nyilvántartási hivatalba.

2. Lábnyomok.

Lábnyomok alapján egy személy azonossága a gyakorlatban sokkal ritkábban állapíttatik meg, mint az ujjlenyomatok alapján. Különösen áll ez a nagy városokban, hol a kövezet a lábnyomok felismerését gátolja. A külvárosokban és a vidéken azonban gyakrabban fog megtörténni, hogy hol lenyomatot, hol rajzot, hol fényképfelvételt kell lábnyomokról készítenünk.

Hóban balenyvet, paraffint vagy gipszet; a földön:

párisi gipszet; utak porában vagy finom homokban: egészen hig gipszoldatot használhatunk.

Ügyes alkalmazás esetén ezen módszerekkel a nyom legfinomabb részleteit is felvehetjük.

A lenyomaton nemcsak a szegeket kell hogy megszámlálhassuk, hanem azon — sokszor egészen csekély — torzulásokat is meg kell hogy állapíthassuk, melyeket az egyéni járás a lábballi talpán és sarkán okozott. Egyes, kiválóan sikerült lenyomatokon még a szegek alakja, mintája, valamint a gumi talpraajza és felirata is tisztán volt kivehető.

Lakásokban előforduló nyombiztosításoknál lemintázással és fényképezéssel érhetünk célt. Itt majd a padlón levő csizmaszeg lenyomatával, majd a földön fekvő papíron vagy szöveten levő talplenyomattal lesz dolgunk. Különösen kiemelendő itt a mostanában oly gyakran viselt gumisarkok által hátrahagyott lenyomatok tisztasága. Itt tehát sokszor egy eddig szokatlan volt azonossági módszer használatára nyílik alkalom.

3. Különböző nyomok.

Ezek igen sokfélék. Egyszer fogaktól származó lenyomattal, másszor körömnnyomokkal, azután egy szövet lenyomatával lesz dolgunk. Néha találunk a helyszínén a tettes vagy annak áldozatától származó hajzatót is. Itt az eljárás a körülményekhez képest különböző és az idetartozó esetek számtalanok.

4. Betörésektől származó nyomok.

A laboratórium mindennapi munkái közé tartozik a betöréstől származó nyomok lemintázása.

Azon nyomok, melyeket feszítővasak és egyéb betörőszerszámok ajtókon, faburkolatokon és fiókokon okoztak, mintázó viaszok segítségével lesznek lemintázva. Egy szerszám lefoglalása esetén most már az azon levő nyomok, a Reiss-féle módszerrel összehasonlíttatnak a helyszínén talált nyomokkal.

Ezen módszer abban áll, hogy a szerszám élének egyenlenségeit azáltal teszszük szemlélhetővé, hogy az élt egy nyomdafestékkal bevont üveglapon végighuzzuk.

Ezáltal egy sor párhuzamos vonást (stráfot) nyerünk, melyek az illető szerszám élének minden egyes csorbáját megjelölik. Most már csak az összehasonlítandó két nyom fényképészeti nagyítását kell eszközölnünk.

5. Pecsétek (foltok) megvizsgálása.

A pecsétek megvizsgálása a törvényszéki vegyészeti és a bűnügyi technika közötti határvonalon áll. Mindenestre szükséges azonban, hogy egy bűnügyi laboratórium oly berendezéssel és eszközökkel is rendelkezzen, melyek segítségével a közbiztonsági szolgálatot teljesítő közeg képes legyen arra, hogy nyomozások során, valamint kutatások alkalmával felfedezett foltok (pecsétek) fáját és minőségét megállapíthassa. Minden bűnügyi

Ha fáj a feje ⁷ ne téovázzók, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**
 mely 10 perc alatt a legmakaesabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.
 Készíti Beretvás Tomás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Kácz Péter járásörmester kitüntetése.

laboratoriumnak egy mikroszkopiai fényképezőgéppel, egy szinelemezővel és minden fajtájú pecsét elemzéséhez szükséges szerekkel kell tehát felszerelve lennie. Ily módon sok olyan pecsét (folt), melyet a nyomozó közeg eddig nem méltatott figyelemre és melynek megvizsgálására szakértők nem vettek igénybe, ezontul a nyomozásnál hasznosan lesznek értékesíthetők.

6. Írások összehasonlítása.

Talán épen az írások összehasonlításánál fogja a bűnügyi laboratórium a legmegbízhatóbb szolgálatokat tenni. Eléggé ismeretes, hogy az írásszakértő mennyire ki van téve a közönség, a sajtó, de szakértésainak támadásának is, ha az ügyészség által vitás iratok és okmányok megvizsgálásával bízva meg, azokról véleményt ad. Egyes bíróságok már annyira mennek, hogy az ily költséges és a legtöbb esetben hasznavetetlen véleményeket egészen mellőzik. Ennek az a ténybeli oka, hogy az írások azonosságának megállapítása igen kényes és nehéz művel, mely csak egy, főképen a vegyészettől és a fényképezéstől átvett külön módszer szabályainak pontos betartása mellett alkalmazható sikerrel és melynél kaligrafikus ismeretek nem ítélnének meg semmit.

a) Egy névtelen irat írójának megállapítása ismert egyénektől vett íráspróbák alapján.

Például egy névtelen levélről van szó, melynek íróját ki akarjuk nyomozni, vagy pedig azon eset adja magát elő, hogy egy gyalázó irat vagy egy becsületsértő falragasz aláírás nélküli kéziratát egy nyomdában megtaláljuk és a kézirat szerzőjét meg akarjuk állapítani. Ily esetben leginkább akkor ériünk célhoz, ha az iratton megtaláljuk az író ujjlenyomatát. A lyoni laboratóriumnak több ily irattal volt dolga, mely annak tisztviselőkarát igen érdekes feladatok elé állította. Ha azonban a vizsgálatnál csak az íráshoz vagyunk kötve, igen ajánlatos az iratot és az íráspróbát fényképezési uton nagyítani. Ezekután mindkét írás betűit egyenként kivágjuk és külön-külön úgy a megvizsgálandó, mint az ellenőrzésül szolgáló irat betűit a b c szerinti sorrendben egy kemény papírlapra ragasztjuk. A betűről-betűre eszközlendő összehasonlítás most már nem lesz nehez.

Eson módszer tökéletesítést nyer azután azáltal, hogy megállapítjuk a betűk közötti átlagos térközt, a szóelválasztás módját, a vonalvezetést, a helyesírást és a fogalmazást. Mindezek összessége megadja a felvetett kérdésre a biztos feleletet.

b) Utazás vagy kopirozás által eszközölt okmányhamisítás esetén egyedül a fényképezési nagyítások fogják lehetővé tenni, hogy a bíróságnak bemutassuk azon jellegzetes különbségeket, melyekkel a hamisítás beigazolható

HA KÖRÖG, HASZNALJON AZOKÉAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal simulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 Ft. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Reuma, csúsz, kőszvény, mindennemű megfázástól eredő fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle

MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

(Javitások, a tollnak újbóli letevése, önkéntelen reszketés, különbségek az írás megszakításában.)

c) *Kiegészítés vagy átírás által eszközölt okmány-hamisítás esetén.*

Ilyenkor a vegyészeti tintavizsgálat tesz fontos szolgálásokat. A fényképezés által pedig a különböző tintaárnyalatok, melyek szabadszemmél már nem vehetők észre láthatóvá tehetők.

d) *Radirozás (törítés) által eszközölt hamisítás esetén.*

A kiradirozott betűk vegyészeti úton a legtöbb esetben ismét láthatóvá tehetők. Sokszor fényképezés útján is megállapíthatjuk, hogy mi állt a kiradirozott papírreszen, amennyiben a radirozás által nem érintett papírostokon, igen erős fényképnagyításnál, az eredeti írás nyoma többé-kevésbé felismerhető lesz.

7. *Elégett (megszesenedett) papír megvizsgálása.*

Gyanú egyének házainak és lakásainak átkutatása alkalmával igen gyakran megtörténik, hogy a kályhában elégett papírdarabokra akadunk. Ezeknek biztosítása, szállítása és olvashatóvá tétele szintén lehetséges. Ez a feladat ugyancsak a bűnügyi laboratórium teendői közé tartozik. Olyan papírokat, melyek még nem váltak hamuvá, általában úgy mentünk meg, hogy üveglapok közé helyezzuk és azután lefényképezzük őket.

Elégett — írónnal irt — irások láthatóvá tétele ugyancsak a bűnügyi laboratórium teendői közé tartozik. Ezen utóbbi esetekben oldalvilágítás mellett eszközölt fényképfelvételek nyernek alkalmazást.

8. *Réz- és aczélmetszerek által történt hamisítások.*

Egyszer hamis bankók, mászor hamisított részvények, tőzsdepapírok vagy járadékkötvények megvizsgálásáról lesz szó.

Igen erős fényképnagyítások a legjelentéktelenebb részleteket láthatóvá, így a legcsekélyebb eltéréseket észrevehetővé, ezáltal pedig a hamisítás megtörténtét beigazolhatóvá teszik.

9. *Hamis pénz.*

A pénzhamisítás gyakori esetei teszik szükségessé, miszerint a bíróságoknak és a közbiztonsági testületeknek lehetővé tételük, hogy az üldözés vagy letartóztatás időpontjában gyors és biztos felvilágosítást nyerbessenek a szóbanforgó hamisítás technikai részleteiről. Ezen szakszerű felvilágosítást azonban csak a bűnügyi laboratóriumok adhatják meg.

Ez így történik már Lausannában is így lesz nem sokára Oroszországban is, hol már serényen dolgoznak bűnügyi laboratóriumok felállításán, melyek az érc-élemzés céljaira is megfelelően be lesznek rendezve.

10. *Titkos irások megfejtése.*

Szükséges, hogy a bűnügyi laboratóriumok vezetői ezen különleges feladat megoldására is elő legyenek készítelve, mert személymotoszás és házkutatásoknál gyakran megtörténik, hogy siffrizott jegyzetekre akadunk, melyek vagy egy tervbe vett bűncselekményre, vagy pedig tettstársak és orgazdák nevére és lakására vonatkoznak. Ezek a titkos irások általában könnyűek, miután azonban — ha sikerrel akarjuk őket alkalmazni — szükséges, hogy gyorsan tudjuk őket olvasni, mert ellenkező esetben az elfogandó egyének vagy őrizzetbe veendő tárgyaknak nyoma vész, feltétlenül szükséges az is, hogy az ezen teendőket végző egyén szolgálatainak ezen ágában, vagyis a megfojtásra szolgáló kulcsok alkalmazásában nagy gyakorlatra és jártasságra tegyen szert.

Szükséges továbbá, hogy a kir. ügyészségek a bűnügyi laboratóriumban segítséget találjanak oly, többnyire igen komplikált titkos irások megfejtésében, melyek kémkedési és hűtlenségi bűnesetekben előfordulnak.

*

Az eddig felsorolt teendőknél kívül, melyek a tulajdonképeni nyilvántartási szolgálattal egyetemben az egész bűnügyi nyomozási szolgálatot magukban foglalják, a laboratóriumok a vezetésükkel megbízott vagy a hozzájuk szolgálattételre beosztott egyének képességeihez mérten még egyéb teendőket is végezhetnek. Így például a lausannei és az oroszországi laboratóriumok robbanó anyagok elemzésével is foglalkoznak; mászol pedig a laboratórium vezetője egyszersmind orvosi szakértő is. Ezek a részletkérdések a helyi szervezéstől függenek.

Az élelmiszervizsgálatokat végző laboratóriumoktól eltekintve, tudomásom szerint Magyarországon nem létezik oly laboratórium, mely tisztán bűnügyi nyomozási célokat szolgálja.

Amennyiben bűnügyi nyomozásoknál különleges szakismeretek vagy technikai ügyességek szükségesek, rendszeren magánszakértőkhöz kell fordulni. Bár be kell ismerni, hogy egyes esetben a rendőrségek nyilvántartási hivatala vagy fényképezési műterme az ott szolgálattal teljesítő hivatalnokok egyéni készsége révén eredményes szolgálattal teljesített, úgy közreműködésük csak kevésbé komplikált bűnügyben helyettesítheti az első nyomozási ténykedéseknél a hiányzó szakértőt. Ha ugyanis egy nyilvános törvényszéki tárgyalásnál kell véleményt kifejteni és megindokolni, úgy a legtöbb esetben hiányzik a kellő gyakorlat és tudományos előképzettség hiányában a meggyőző előadóképesség és azzal egyetemben a saját tudásban és tehetségben való bizalom.

Első magyar vill. erőre
borend. hangsz. r-gyár

honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az

Ocskai és a szabaddalmazott Rákóczi tárogató felalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkátrészeket. Harmonikák erős el-
szertől külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.**

STOWASSER JÁNOS osás-ári és királyi udvari szállító.

a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. **hangszerkészítője, az**

Öntőház-utca 2.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

Mano (román).

Marchese Frankavilla (olasz).

Liehnovszki Herczeg (német).

Gróf Mensdorf-Pouilly (csztrák-magyar).

Whitelaw Reid (amerikai Egy.-Államok).

Gróf Beckendorff (cseh).

Cambon (francia).

Sir Edward Grey (angol).

A nagykövetek londoni konferenciájának tagjai.

A csendőr altiszt viszonya az alárendeltekhez.

Irtó: *Prézly Lóránd csendőrfőhadnagy. (Folytatás).*

Az intéésre és megfeddésre ott van szükség, ahol az előjáró azt veszi észre, hogy az alárendelt akár az önképzésében, akár a kötelességeinek teljesítésében banyaglik, akár könnyelmű, hanyag vagy renyhe, akár valami káros vagy hátrányos rossz vonás jelentkezését észleljük nála. Ilyenkor élünk intéssel és megfeddéssel. Az előbbi még inkább csak enyhébb jellegű valami, amelyben van egy kis jóakaró biztatás és támogatás, az utóbbi már fegyelmi jog gyakorlása, bizonyos erkölcsi súlylával és következményekkel bíró fegyelmi büntetés. Fontos itt az előjáró személyisége és az is, hogy a megfeddésben van-e valami olyan, ami a rossz útra tért alárendeltet megállítani képes azon az úton, amelyre tévedt. Ha bizalom és szeretet uralkodik az előjáró és alárendelt között, akkor van erre remény, különben kevés, vagy épen semmi. Egy kezdettől fogva jól és helyesen, következetesen és észszerűen nevelt alárendeltnél a nevelésben visszaesésnek azonban sohasem szabad előfordulnia.

A dicséret és a büntetés szükségszerű következményei annak, hogy alárendelteink jót vagy rosszat cselekednek-e? A dicséret és a büntetés mikénti alkalmazására szabályt fel nem állíthatok. Egyet azonban ajánlok az altiszteknek, nevezetesen azt, hogy amennyire nem szabad a dicséreteket kegyből, önkényből, leereszkedőleg vagy ajándékképpen osztogatni, ép úgy a büntetést sem szabad ellenszenvből, haragból vagy bosszúból folyólag alkalmazni, szóval mind a kettőnek igazságosnak kell lenni és a kellő időben kell azokat nyújtani. Míg más eszközök állnak rendelkezésre, addig sem egyiket, sem másikat nem kell alkalmaznunk. Az előjáró törekedjék arra, hogy szeressék alárendeltjeit. A fegyelem és rend kezelése ezen nyugodjék. Bánásmódja ne legyen szeszélyes, hanem alkalmazkodjék alárendeltjei egyéni sajátosságaihoz. Ne pazarolja a kegyeit, de ne engedje azt bizelkedéssel magából kicsikarni. Ha engedetlen az alárendelt, az előjáró rosszálása nem alaptalan. Ilyenkor az előjáró egy pár szava vagy az engedetlen alárendelttel szemben tudatosan és mérsékeltén alkalmazott hidegebb magatartása igen sokszor többet ér minden büntetésnél. Talán elszenvedne szigorú büntetést is örömmel, csak hogy ne veszítse el és visszanyerje szeretett előjárójának jóindulatát.

A büntetések és a jutalmak osztogatásában takarékosnak kell lenni. Ha gyakran alkalmazzuk, elveszti súlyát és jelentőségét. Minél kevesebbet jutalmazunk és büntetünk, annál nagyobb azok hatása. Gyógyszerül kell azt alkalmaznunk, hogy alárendeltjeinket a jóra való törekvésben, a rossztól való tartózkodásra képe-

sebbé tegyük. Mielőtt bármelyiket is alkalmaznánk, tapasztaljuk ki az alárendelték egyéniségét, nehogy rosszul alkalmazzuk azokat. Sokszor egy és ugyanazon rossz cselekményért más és más büntetést kell alkalmaznunk az alárendelt személyi tulajdonságai miatt. Előre úgy sem határozhatjuk meg soba, hogy jó vagy rossz cselekedetekre a jutalmat vagy büntetést milyen fokban fogjuk alkalmazni. Sokszor jöhetnek közbe olyan körülmények is, amelyek bizonyos elhatározásainkat felfüggeszteni vagy megváltoztatni rendelik.

A büntetést, — altisztek részéről a feljelentést — csak ott kell kiméletlenül alkalmazni, ahol tudatos rossz akaratról van szó és ahol arra az alárendelt tényleg reánszolgált. A büntetés hatását jól meg kell figyelni; a büntetés végrehajtása alatti vagy utáni magaviseletről egy előjáró sokra következtethet uszerint, amint egy alárendeltnél megbánást, megtörést vagy dacot, érzéketlenséget, nemtörődömséget tapasztal. Ehhől fogja azután megtanulni a helyes fegyelemkezelést és azt is, hogy az a mód, amellyel az alárendeltjei vezetésében eljár, helyes és eredményre vezet-e? Az alárendelték megdicséérésének és megfeddésének, megjutalmazásának vagy megfenyítésének helyes alkalmazása mindig az előjáró értelméről és tapintatáról tesz bizonyosságot.

*

Úgy hiszem, a fentiekben adott tanácsok elegendő bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy az alárendelték nevelésének mily sok oldala van és hogy azok helyes irányban való nevelése mennyire fontos tényezője a csendőrszolgálat sikeres ellátásának.

Elsősorban és mindenekelőtt a nevelés az, amely az altisztek alárendeltjeivel szemben legfőbb kötelemét kell, hogy képezze.

Ehhez pedig szükséges, hogy az altisztek egész egyénisége alkalmas legyen a fontos kötelesség jó eredménnyel való betöltésére, tehát arra, hogy alárendeltéket nevelni igazán tudjanak.

Az a vérbeli előjáró, aki nem a szabályzatok rideg előírásaival és alkalmazásával, hanem a meglett férfi komolyságával és reátermettséggel tud embereket, derék csendőröket nevelni alárendeltjeiből, kik reá nem az előjárói tekintély parancsolta félelemmel, hanem bensőjükből eredő és bensőleg érzett tisztelettel és rajongással néznek föl, a aki nem tartja magát különb embernek, hanem épen olyan büsből és vérből álló embernek, mint ők maguk és aki így az ő szemükben az emberi és katonai erények gyakorlásában követendő és tiszteletre méltó példa gyanánt tündököl.

Az alárendelték képzése, tanítása és vezetése.

Az alárendelték nevelésén kívül hehatóan kell foglalkozni azok képzésével is. Ennek alapja a nevelés és pedig az alárendelték testi és lelki nevelése.

● **Olje meg**

● **De vigyázzon,**

● a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat l

● hogy hasznos állatait meg ne mérgezze; 5197

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18 b. SZ.**

● Egy holdra elegendő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelezéslapot.

■ **A Morrattin**

■ a mezei és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéző elő, megelőző és a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

A londoni külügyminiszteriium palotája, a hol a nagykövetek konferenciáját tartják.

Egy előjárónak ahhoz, hogy képezzen, elsősorban magának kell képzettnnek lennie, azonkívül kívánatos, hogy alárendeltjoi képzésében állandó szorgalmat, kitaratást fejtsen ki és türelmet tanúsítson.

Az alárendeltnek nevelése mindig összhangzásban legyen azok képzésével. Midőn fejlesztve bennük a test erejét, egészségét, felismertté tesszük előtte az élet értékét és hőcsét, ugyanakkor lelkébe oltjuk a testület és a szolgálat iránti hűsége, a katonai törvények és csendőrutasítások pontos betartásában nyilvánuló fegyol-

met, a szolgálat teljesítése iránti készséget és a képzés által irányt mutatunk, támogatást nyújtunk neki ahhoz, hogy hasznos és derék tagja legyen testületünknek. Reá-vezetjük arra, hogy megelégedett legyen a sorsával. Növeljük benne azt a testületi szellemet, mely olyan erős biztosítéka testületünknek; reikvezeitjük szép és nemes hivatása megismerésére. Nem üres frázisokkal, hanem tudással töltjük meg a lelkét; munkára, a dolgok mélyére ható becsületes munkára, egészséges és férfias csolckedetekre ébresztjük és sarkaljuk; felvilá-

gosítjuk és irányítjuk értelmét, megbecsüljük és értékeljük munkásságát.

Ezek azok az irányeszmék, amelyek az alárendeltek nevelését és képzését illetőleg nagy vonásokban az előjárók elé írhatók.

Az alárendeltek képzésében jelentékeny szerepe jut az *önképzésnek*. Nagyon megkönnyíti az előjáró munkáját, ha ennek szükségességéről alárendeltjeit meggyőzni képes.

Az önképzés módozatait a következőkben ismertetem. Jelölje meg az előjáró mindenekelőtt az irányt, amelyben haladva az alárendelt nemcsak a hivatásszerű ismereteit képes megszerezni és állandóvá tenni, hanem képes növelni a társadalmi egyetemes ismereteit is. Meg kell értetni velük azt, hogy minél többet tud valaki, minél magasabb az előképzettsége, minél nagyobb azon terület, amelyet ismeretkörébe beilleszteni tud, annál nagyobb a látóköre, nagyobb a műveltsége, gazdagabb a tudása, gyorsabb az áttekintése, helyesebb az ítélete és annál értékesebb tagja a testületünknek és a társadalomnak. Ezt a csendőr úgy képes elérni, ha önképzésében bizonyos fokozatosság szerint jár el. A saját tudásának és képességének túlbecslése nélkül szorgalmasan tanulja a szabályzatokat és az utasításokat, emellett ne hanyagolja el azon ismereteinek a szaporítását sem, amelyek bár nem vágnak szorosán a szolgálatába, de igenis társadalmi, társas életet élő embereknél nem hiányozhatnak. Szorgalmas öntevékenységgel gazdagíthatja szaktudását, de növelheti például földrajzi, történelmi, lélektani stb. ismeretkörét is. Általánosan művelt emberré való képzésnek ez az útja és ez a módja.

(Folyt. köv.)

Kitüntetett csendőraltiszt.

Szép ünnepély keretében ment végbe múlt év december hó 6-ikán a kassai csendőrlaktányában Itác Péter járásörmesternek a koronás ezüst érdemkeresztel való feldiszítése. A feldiszítést Szányi Árpád alezredes, csendőrkerületi parancsnok helyettes végezte. Az ünnepélyen megjelent a kassai csendőrtisztikar és az összes legénység. Szányi Árpád alezredes szép beszédet intézett a megjelentekhez, mintaképpül állítván a kitüntetett altisztet bajtársai elé, a ki 24. élet meghaladó közbiztonsági szolgálati ideje alatt kötelességeinek fáradsalmakat nem ismerő s mindenkor lelkiismeretes pontossággal történt teljesítésével érdemelte ki a legfelsőbb kitüntetést.

Ezek után mellére tűzte a koronás ezüst érdemkeresztet, mely pillanatot egyik képünk örökíti meg.

A diszszakasz elvonulása után bajtársias összejövétel volt, melyen az ünnepeltet jelenvolt bajtársai közül többen szép szavakkal biztosították bajtársias ragaszkodásukról, szeretetükről, ki mindezekért bajtársainak és a kitüntetett bizalomért előjáróinak meghatva mondott köszönetet s ezzel az ünnepély véget ért.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A kismartoni kastély és nevezetességei.

Az egykor fejedelmi háztartást vezető Esterházy nemzetség számos kastélya és vára között kétségkívül első helyen áll a sopronmegyei kismartoni kastély, mely Magyarország egyik legnagyobb és legszebb főúri palotája, a mely pazar fejedelmi fényvel és pompával van berendezve. A mostani kastélyt a kismartoni régi vár helyén Esterházy Pál nádor építette 1683-ban s van benne 67 vendégszoba, 36 inasszoba és 80 más helyiség. A múlt század elején nyerte csak mai külső alakját Moreau nevű építésztl.

Kismarton a Lajta-hegységnek délkeleti lejtőjén fekszik, közel az osztrák határhoz. A ma is eredeti alakjában levő kastély óriás, de nem befejezett épület, melynek főhomlokzatát a magyar vezérek márványba véselt alakjai díszítik. Az eredeti terv szerint még két szárnynak kellett volna csatlakoznia a kétemeletnyi magasságú, négyszögű s mind a négy sarkán egy-egy sátorfedelű toronnyal ellátott épülethez. A kastélynak hatalmas Haydn dísztermében tartották sok alkalommal a főispáni beiktató ünnepeket, a míg az Esterházy-hercegek Sopronmegyének örökös főispánjai voltak. E teremhez egyébként sok szép más emlék is fűződik, t. i. a világhírű Haydn karmester húsz évig rendezte itt európai hírű hangversenyeit. Kár, hogy ezen nagyszerű hangversenytermet, mely a pesti Vigadó terménél jóval nagyobb és a mely csodálatos épségben megmaradt több száz éves boltozott ívalakú, szuette faalkotmány megnyezetével, most a reá festett csodaszép freskókkal együtt a pusztulás fenyegeti.

A kastélyhoz nagy, terjedelmes díszkert tartozik, melyben lépten-nyomon különféle nevezetességekkel találkozunk. Ilyenek a páratlan berendezésű üveg- és pálmaházak; a mesterségesen alakított hegyi tó, mely mellett kupolás kerek épület áll, az úgynevezett Leopoldinecsarnok, így nevezve a benne lévő, karrarai márványból faragott női szoborról, mely néhai Esterházy Leopoldina hercegnőt görög öltönyben ábrázolja. Ez a pompás szobor Canovának egyik mesteri műve. Ilyen továbbá az Esterházy-könyvtár külön épülete, melyben 45,000 kötetből álló s könyvészeti ritkaságokban gazdag könyvgyűjtemény van. De maga a kastély is egész dús múzeum, hol Haydn karmesternek temérdek lepecsételt ereklyéje van, a hol húsznál több eredeti kremonai hegedű látható. Ugyanitt vannak a világhírű mester összes kéziratai, kótái, szerzeményei és kitüntetéseiéről szóló oklevelei. Itt látható az a híres Haydn-féle zongora, melynek ha a billentyüket tartalmazó rámaját előrebúzzák, a legszebb hangú orgona válik belőle és ugyancsak itt található egy pompás spinet, melyen Haydn a szerzeményeit komponálta. E múzeumban a butorzati ritkaságokon kívül szintén sok családi kincset és egy nagyszerű levéltárat őriznek. Nagy kár, hogy az osztrák határszélen levő nagyszerű palota műkincseit újabb időtől kezdve elzárják az ide zarándokolt turistáktól. A nagyszerű kastély pár év óta teljesen lakatlan, a minek furcsa oka van. Egy Wolf Lipót nevű borkereskedő ugyanis egy oly területhez jutott, a mely a kismartoni remek műtörténelmi emlékekben gazdag, szép kastély — egy ormóttalan emeletes raktáreépület emelése által — teljesen elfödi. E miatt a népes hercegi udvar állandóan Esterházyan tartózkodik, hol szintén királyi pompával berendezett palotája van.

A kismartoni kastélyal szemben vannak az egykor híres granátos-ezred legénységének elhagyott üres örszobái s ezek háta mögött két nagyobb szabású melléképület van, majd tovább találjuk a hercegi lovardát nagyszámú istállókkal, továbbá a pazar fényvel berendezett nyerges- és kocsiszíneket. Valamennyi telve fejedelmi lófelszerelésekkel, melyek értékességüknél fogva valóságos látványosságot képeznek. Különösen kitűnik néhai Esterházy Pálnak, a 48-as Kossuth-minisztérium nagynevű külügyminiszter-tagjának, mint Ferencz József császár rendkívüli megbizottjának, II. Sándor orosz czár 1856-iki moszkvai koronázására készült, több mint 80,000 koronába került koronázási diszintaja, mely kocsinak felső része aranyozott ezüsttel van kiverve. E hintóhoz illő hat lóra való diszszerszámot szintén itt őrzik. A moszkvai koronázás alkalmával a hat darab 18 marcos szürke lovat, melyek darabját tízezer koronájával szereztek be, hat Esterházy-buszár vezette pompás, nehéz, aranyozott sűjtással ellátott skarlátpiros ruhában.

II. Sándor czár, a kinek már ekkor rengeteg műkincsei voltak, csodálatát fejezte ki a fejedelmi pompában megjelenő kismartoni herceg előtt, a ki Moszkvában egy havi szállásbér fejében negyven ezer koronát fizetett egy üres főúri palotáért. A koronázáson használt nehéz aranyból készült lótakarók egy része drágakövekkel van kirakva és ezt több más moszkvai koronázási emlékekkel a fraknóvári hercegi kincstárban őrzik. Kismartonban őriznek a 16-ik és 17-ik századból való rendkívül értékes diszhintókat, melyek közül az egyiket I. Lipót koronázásakor a hatalmas nádor: Esterházy Pál herceg használta. Ezenkívül van még két diszhintó, igen régi, gyönyörű nehéz selyem- és bársonydiszítéssel, melyeket Mária Terézia királyné a versaillesi királyi lak mintájára épült esterházi kastélyban használt huzamosabb ideig. Az ötödik diszhintó az ugyanazon korban divatozó igen keskeny, főúri randevu-kocsi volt, hol csupán két személy ülhetett egymással szemben. Ennek párja a bécsi Burg udvari istálló ereklyéi között látható. Valamikor a lovak istállói márvány-jászolokkal volt berendezve, de most elhagyottan és üresen állanak. Érdekesek még az egyes menyegzők és különböző koronázáskor használt nyeregszerszámok, diszszerszámok és aranyozott ezüst lópatkók, melyek több termet töltenek meg.

Igen látogatott búcsúhely a Felső Kismarton-hegyen levő kálvária, mely egyszerű épületet — a világ nyolczadik csodájának nevezve — 1701-ben Esterházy Pál herceg nádor építtette s azóta többször megújították. A művészi faragványokkal épült kápolnák közepén egy barokk stíli templom emelkedik ki, hol évente 40—50 ezer ember áldoz. Ennek tágas sírboltjában alussza örök álmát az 1809-ben elhalt Haydn József, az Esterházyak világbíró karmestere, kinek díszes síremléke van a templom szentélyében. Érdekes régi épületek még a Ferenczrendek és az irgalmas rend kórháza és gyógyszerháza, valamennyinek az Esterházyak bőkezű alapító és fentartó kegyurai. A ferenczrendiek templomában van az Esterházyak hercegi ágának egyszerű és díszes nemzetiségi sírboltja, hol több mint 60 Esterházy alussza örök álmát. Feltűnést kelt Esterházy Pál nádor nevének az 1706-ban elhunyt Orsoly hercegnőnek díszes üvegkoporsó-szekrényben bebalzsamozott csodálatosan épségben maradt holtteste. Ide temették az ez év őszén elhunyt herceg Esterházy Alajos lovassági tábornok és testőrkapitányt nagy katonai pompával. Míg a kismartoniak felejthetetlen nagyasszonyát, az oly korán elhunyt herceg Esterházy Miklósné, szül.

gróf Cziráky Margitnét a Fertő-tó partján temették el utolsó kívánsága szerint, hová egy egyszerű mauzóleum fog épülni. Kismarton város határában van a hercegi nagy körülkerített vadaskert, hol minden évben nagyszabású vadászatokat szoktak rendezni.

KÉPEINKHEZ.

A nagykövetek londoni konferenciájának tagjai.

Az egész világ szeme a londoni béke-konferencia működésén függ már hetek óta. Milliók élete és anyagi érdeke felett van hivatva határozni ez a konferencia s így nem csoda, hogy hetek óta folytatott tanácskozássainak eredményét lázas kíváncsisággal várják nemcsak a báboros felek, hanem a többé-kevésbé érdekelt nagybatalmak is.

A tanácskozás azonban igen nehezen halad előre, mert úgy a győzők, mint a legyőzöttek megbizottjai csökönnyösen ragaszkodnak az előre meghatározott feltételekhez: engedni egyik sem akar s közben újabb és újabb instrukciókért fordulnak megbizóikhoz s ezek alapján újabb és újabb adatokat bocsátanak a konferencia elé, a melynek ezeken felül az érdekelt nagybatalmak balkáni érdekeinek kielégítése tárgyában is határoznia kell majd.

A nagykövetek, a kinek arcképeit ez alkalomból bemutatjuk, a képeink között szintén látható londoni külügyminiszteri palotában tartják tanácskozásait.

HIREK.

Egy apa kérelme. Hovanyecz Gusztáv, Krassó-Szörény megye nadrági lakos, főerdővédtől vettük az alábbi levelet, melyet olvasóink és főként az örsök figyelmébe ajánlva, az eltűnt fiú feltalálójának kilátásba belyezett jutalmazására vonatkozó rész kihagyásával, teljtartalmilag közlünk.

«Tekintetes Szerkesztőség!

Fájó szívvel egy szerény kéressel fordulok a tekintetes Szerkesztőséghez, mint kétségbeesett apa.

Nevezetesen: 13 éves János nevű fiam, ki Budapesten polgári iskolába járt, 1912. évi november hó 14-én IX., gróf Haller-utca 26. sz. III. em. 39. szám alatti lakásáról eltávozott s azóta nyomtalanul eltűnt.

Mint hogy az eltűnt fiam korához képest, amellet, hogy élénk, fürge és elég fejlett, nem tartom kizártnak, hogy a népes fővárosban megforduló idegen egyének kezei közé kerülhetett és fogva tartatik.

Mint hogy a «Csendőrségi Lapok»-at az ország összes csendőrsége szívesen olvassa, azért egy csendőraltszjt jó barátom tanácsára kérem a tekintetes Szerkesztőséget, hogy eltűnt fiam személyleírását becses lapjában közzé tenni sziveskedjék.

Bár fiam eltűnését több napilapban közzétettem és az 1912. évi 194. számú «Rendőri Közlöny»-ben «Eltűnt egyén» rovata alatt is közzétetett, az mindezideig eredményre nem vezetett.

Fiam személyleírása: Hovanyecz János, 13 éves, róm. kath. vallású, polgári iskolai tanuló; ruházata: eltűnésekor barna télkabát és szürke sapka volt; termete: korához képest magas, arcza kerek, haja barna, szeme kék.

Kéréssem ismétlése mellett maradtam a tekintetes Szerkesztőségnek kiváló tisztelettel:

Nadrág, Krassó-Szörény megye, 1913 január 9-én.

Horanyecz Guszláv, főerdővel.

Próbaszolgálat a honvédkerületi fogházaknál. A f. évi január 7-én kiadott 148,396 15—b. 1912. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint, az igényjogos altiszteknek — annakidején foglárú leendő kinevezésük céljából — valamely honvédkerületi fogháznál teljesítendő próbaszolgálatra bocsátás iránti kérvényei 1913. évi február hó 28-ig a honvédelmi miniszterhez benyújthatók. A bélyegmentes kérvények az A—2. v. jelzetű szolgálati könyv VIII. czikke értelmében szükséges okmányokkal s azon kívül a folyamodónak esetleg birtokában levő hivatalnoki állásra jogosító igazolvánnyal is felszerelve, szolgálati uton a közbeeső parancsnokságok (hatóságok) által véleményezve terjesztendő a honvédelmi miniszter urhoz.

Kérelmek. Hegedüs Ferencz, Losonczon állomászó csendőr kéri Szakony Ferencz, VIII. számú csendőrkerületbeli lovascsendőrt, hogy pontos címét sürgősen közölje vele. — Schubert Kálmán, Trencsén megye Kossárfalván állomászó csendőr kéri a III. számú csendőrkerület állományába tartozó Dunai Lajos csendőrt, továbbá az V. számú csendőrkerület állományába tartozó Misovics Lajos, Katzberger István, Belus Márton, Bedő Ferencz, Bokor Ármin, Dobos Ferencz és Koppon Ernő csendőröket, hogy címüket vele mielőbb közöljék.

Helyreigazítás. Lapunk folyó évi 1. számának «Hirek» rovatában «Adományok» czímen, a VII. kerület utalvány-szelvényéről vett azon közleményünket, hogy a 20 drb. «Vezérfonal a rendőrkutya idomításához» című könyv a Franklin-Társulat irodalmi és nyomdai vállalat adománya volt, oda módosítjuk, hogy ezen könyvekből annak tulajdonosa, szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy úr Ó Nagyméltósága, az internátus alapja javára leendő értékesítés céljából, minden kerületnek 20—20 példányt ajánlott fel, tehát e szerint az nem a Franklin-Társulat, hanem Panajott altábornagy úr Ó Nagyméltósága adománya volt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A világítás története. Már az egyiptomiakról tudjuk, hogy volt lámpájuk, ellenben Homerosz idejében kizáróan fáklyát használtak, melyet a gyertya elődjének tekinthetünk. Homerosz hőseinek olajba áztatott forgács vagy szurkos fenyőfa világított. Attika olajfa-ligeteinek, melyek az olimpiai játékok győztesének szolgáltatták az ékességet meg volt a gyakorlati jelentőségük is, mert az olajbogyó husából, melyet eledelnek is sokfélekép elkészítettek, olajat sajtoltak. Ezt az olajat használták a háziasszonyok a konyhában, ez volt legfontosabb kiviteli cikkük. De csakbamar a világítóanyagok közt találjuk az olajba áztatott lent, fát, káka belét. A viaszot és földi szurkot is fölhasználták világításra. A rómaiak, minthogy ezek az anyagok a rendes hőmérsékleten szilárdak, megtöltötték velük üres nádszálakat, a kákabelet pedig körülöntötték. Ez volt a mi gyertyánk előde. A mindennapi életben azonban többre becsülték az olajlámpát. A lámpa maga agyagból vagy bronzból, ritkábban üvegből vagy alabastromból készült. A lámpáiparon nagyot lendített az a szokás, hogy a halott

mellé lámpát helyeztek, mely azonban gyakorlati célra nem volt alkalmas. A lámpa alakja félgömb volt, lábbal vagy anélkül. Közepén nyílás volt, melyen az olajat beöntötték és a tisztítást végezték; az egyik oldalon fül, a másikon 1—1² lyukacska volt a lámpából számára. A kanóc eleinte bizonyára természetes állapotban lévő növényi termék volt. Pauzaniász szerint Athénben Minerva aranylámpájában aszbeszt-bél égett. Az athéniek a tűz istenei tiszteletére fáklya-útást rendeztek. A versenyzők égő fáklyát vittek pajzsukon és az volt a győztes, a ki égő fáklyával ért elsőnek a célhoz. A fáklyástáncz maradványát Nagy Konstantin udvarában is megtaláljuk. A régi világban a rabszolgák naponkint lemosták a falakat és a mennyezeteket, mert az akkori világítás nagy füsttel és korommal járt. Az akkori világítás a mi egészségügyi követelményeinket sem elégiten ki, mert az akkori tisztítatlan olaj hatalmas büzt is árasztott. Fügő lámpát először az első keresztyének használtak a katakombákban. Ugyancsak ők hozták használatba a viasz- és fagygyertyát, az előbbent a templomokban még ma is használják. A XII. század óta az öntött gyertya jött használatba. Ugyanekkor jött divatba az, hogy a kereskedő égő gyertya mellett árusítson. A száz udvarnál 14,000 gyertyát égettek el egy-egy ünnepeken. A gyertyának ma is használt tökéletesített alakjai a milly-, parafin- és a stearin-gyertya. A lámpa nagyot tökéletesedett midőn a régi olajok helyett a petroléumot kezdték használni. Argand volt az első (1789), a ki a láng egyenletességét és az anyag rossz elégéséből keletkezett füstöt eltávolította azáltal, hogy a láng fölé ma lámpaüvegnek nevezett kéményt helyezett. Ugyancsak örült az, a ki az egyszerű lapos-égő helyett körégüt hozott használatba. Egészen más lapra tartozik a gáz- és villámvilágítás, mely az újkor gyermeke.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad. Levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel hélyezet ne küldjenek.

Több őrsnék. Miután a múlt évi «Csendőrségi Lapok» tartalmát példány számai szerkesztőségünkben kifogytak, pótlásra egy őrsnék sem adhatunk.

Kiskárpáti. 1. Még bizonytalan. 2. Nem történt még döntés. 3. Alig. 4. A leírt körülmények fennforgása esetén jár lakhérpótlék, melyet a szárnyparancsnokság folyósít.

Marospartl. A szükséges okmányokat a szárnyparancsnokság csatolja a kérvényhez.

Öreg zsandár. Ha egyszer végképen kilép a testületből, akkor újrai való belépés esetén természetesen úgy kezelik önt, mint minden más először belépő egyént. Az igényelt pótdíj folyósításán iránt forduljon szolgálati uton a szárnyparancsnoksághoz.

K. Cz. Elvileg nem vezényelhető egyedül szolgálatba.

K. A. 10,000. Nézetünk szerint igen.

Honvéd tizedes. Igen.

Havasí őrn. 101. Az eredmény helyes.

1884. 1. Végkielégítés. 2. Nem.

Öreg csendőr. 1. Ha az őrsön nem étkezőnek — igen. 2. Katonai titok.

Sch. K. Névváltoztatási kérvénye még nem nyert hivatalos elintéztést.

Cs. B. 1. Még nem tudható. 2. 1913 jan. 1-vel.

G. Gy. Sorsjegye nem nyert,

P. Emil csendőr. 1. „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. honvédség számára» és ugyanazon könyv a cs. és kir. közös hadsereg számára. 2. Az egyes rendfokozatok elnevezése a szolgálati szabályzat I. részében megtalálható. 3. A „feljebbvaló» fogalom ugyancsak a szolgálati szabályzat I. részében van körülírva. Feljebbvaló természetesen csak katoná (honvéd, csendőr) egyén lehet. 3. A kéredezett pályamunkák felülbíráltattak. Egyikük a közeljövőben közöltetni fog.

88. K. A szolgálati szabályzat I. részében világosan kimondja, hogy feljebbvalók és előljárók rendfokozatuk megemlékezésével „úr» szóval szólítandók meg. Az örsre beosztott gyakorlatosokról a csendőroket „csendőr úr» szavakkal illetik.

Számvivő. Arad.

Déda. Kérdezett könyv elfogyott és így a könyvpiacra nem kapható.

H. cs. Az illető csendőr eltávozásakor eszközölt becslés alkalmával megállapított összeg mérvadó.

Tövisrózsa. Miután egy rendkívüli helyzetről van szó, melyről szabályainkban nem található utbaigazítás, ajánljuk, hogy forduljanak döntés végett a szárnyparancsnoksághoz.

Zárda. 1. Felülvizsgálatása alkalmával kérje a hibáján kívül megszakított szolgálati idő beszámítását. Ha beigazolható, hogy tényleg nem ön volt a hibás, befog számíttatni. 2. Még nem tudjuk.

36. Forduljon kérdéseivel legközelebbi m. kir. dohánygyárhoz.

Gyöngyvirág. 1., 4. és szolgálati ügy. 2. Kérheti, de hogy nem lesz-e megszakítás, azt nem tudhatjuk. 3. Az orvoshoz kell menni. 4. Az előljárók megítélése alá tartozik.

M. J. nyug. járásörmester. Az új nyugdíjtorvény értelmében önek 31 évi tényleges szolgálat után — melynek minden 7 évet 8-nak számít — a 35 évi szolgálatnál csekélyes nyugdíj (körülbelül 1962 kor) fog hivatalból kiutalványoztatni, melyhez még 440 kor. lakbérpárték is jár.

Régi zsebkönyveire vonatkozó szíves ajánlatát köszönjük, de azoknak nem vehetjük hasznát, mert az 1850—1870-ig megjelentekre lenno szükségünk.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:

Dr. Gara József, pécsi 19. honvédlgyalozzerületbeli törzsorvos, m. kir. csendőrség egyénéinél hosszú éveken át önzetlenül teljesített jeles egészségügyi szolgálataiért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Hell Miksa, II. számú csendőrkerületbeli hadnagy, az 1912. évi május hó 26-án, a Temes folyó áradása folytán, Lugoson pusztított árvizveszély alkalmával a biztonsi intézkedések és főleg a vagyonmentés czél szerű irányítása körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységeért.

Tóth Gyula, II. számú csendőrkerületbeli zászlós, az 1912. évi május hó 26-án és 27-én, a Berzova patak áradása folytán, Resiczabányán pusztított árvizveszély alkalmával az emberélet és vagyonmentés körül önfeláldozással teljesített eredményes tevékenységeért.

Sági János, Korda Lajos és Gál Imre örsvezető ez. örmesterek, továbbá Kósa Gergely és Erdélyi Károly csendőrök, valamennyien a II. számú csendőrkerület állományában, az 1912. év tavaszán, a Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegyék területén, a Temes, Bisztra és Berzova folyók, valamint a Béga, Moravicza és Terézia csatornák rohamos áradása következtében pusztított árvizveszély alkalmából, az emberélet és vagyonmentés, valamint a védekezési munkálatok körül, nehéz viszonyok között, önfeláldozással teljesített kiváló szolgálataikért.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olyan finom és jó hangszert szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerteszítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zsinhalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfuvó-hangszert, húr, stb. mint **Rományi** legnagobb népszerű zsebkönyvet át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra. Osaládi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly lakbérbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával) 2. Oly takarékbetét után, melynek a betető az I. pontban jelzett felmondási időt ki nem kóti, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében. Jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és elhárítók beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Kinevezettek:

1913 január 1-ével:

zúzlósokká:

1913 január hó 1-ei ranggal:

Roós Károly, (1. rangszám) VII.,

Schweitzer István, (2. rangszám) III. számú csendőr-
kerületbeli őrsvezető ez. őrmesterek ésHets Károly, (3. rangszám) VI. számú csendőrkerület-
beli csendőr ez. őrmester.**Előléptettek:**

1913 január 1-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Boros István és Csete Ferencz őrsvezető ez. őrmeste-
rek, *őrmesterekké:*Dávid József, Boér János, Tamás József, Vámos Ist-
ván, Karászi Gyula, Varga Mihály, Torma Vilmos, Ma-
jor Gyula, Dezső Imre, Simon József II., Bara Gábor,
Karalyos Gyula, Nagy István I., Kiss Mihály I. és
Besser Béla csendőr ez. őrmesterek, *őrsvezető ez. őrmes-
terekké:*

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Witt Károly őrsvezető ez. őrmester, *őrmesterré;* to-
vábbáKiss József, Korönczai József és Göttl Mátyás csendőr
ez. őrmesterek, *őrsvezető ez. őrmesterekké;*

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Mészáros János II., Csillag József és Bolevác János
őrsvezető ez. őrmesterek, *őrmesterekké;* végülSostarics József, Zrim János, Fekete István II., Né-
meth János IV. és Molnár János I. csendőr ez. őrmes-
terek, *őrsvezető ez. őrmesterekké.***Katonai szolgálati jellel elláttattak:**Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
láttatott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Juhos László őrmester, 1912 december 20-án.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
láttatott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Diós István őrsvezető ez. őrmester, 1912 december
18-án;a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Soós János csendőr, 1912 december 20-án és Lányi
György őrsvezető ez. őrmester, 1912 december 26-án;
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Ács Mihály csendőr, 1912 december 6-án, Fábian
János csendőr ez. őrmester, 1912 december 13-án,
Lóth Ferencz csendőr, 1912 december 22-én és Kiska
Pál őrsvezető ez. őrmester, 1912 december 23-án.**Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:**

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

András József, Szücs Mihály II., Soós János, Béni
Imre, Lázár Ede, Sipos S. István, Toldi István, Püski
Albert, Bekes Dániel, Pataki Adolf, Sztakó János, Tóth
Pál és Stökl Ferencz csendőrök.**Lovaglási jutalomdíj.**

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Lévai Gábor csendőr ez. őrmester 5 drb., Ötvös Mik-
lós és Császár Sándor csendőrök 4—4 drb., Gömői
Mátyás járőrőrmester, Roska Imre és Petri Antal csend-
őrök 3—3 drb., végül Csók Gábor és Bürger Mátyás
őrsvezető ez. őrmesterek, Fekete Ferencz csendőr ez.
őrmester, Bányai Mihály, Barkóczi János és Tóth Jó-
zsef III. csendőrök 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból
álló lovaglási jutalomdíjban részesítettek.**Névváltoztatás.**

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Thieser Péter csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak
1912. évi 176,055/VI—a. sz. engedélye alapján vezeték-
nevét «Kemény»-re változtatta.**Csendőrségi kalapborítók**

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 8 kor.**Íróasztalra rekesz-fedőlapok**

80 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek
szerint és előírásnak megfelelő kék
préselt papírossal bevonva—ajánl**Makó Károly** könyvkiadó és
dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat min-
den rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.A «Csendőrségi Rendeleti Közlöny» egyes számainak gyűjtésére
szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ár 50 fillér.Finom minőségű téli keztyűk, hósapkák, nemkülönbön minden-
nemű felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból
kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket
a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talan nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**